

SmittNytt Sörmland

Juni 2018 Nr 2

Informationsblad från Smittskydd/Vårdhygien och STRAMA

Innehåll

Inför sommarens resor
Mässling
Hepatit A
Malaria
Efter vård utanför Norden
Diagnostik av parasiter vid diarré
Nuläget VRE-utbrottet 2018
Ny föreskrift, AFS 2018:4
TBE och vaccin
Ny hemsida
Skype - med Primärvården
Utbildningar

Hej på er i sommarvärmen, här kommer årets andra nummer av SmittNytt från Smittskydd/Vårdhygien/Strama.

Det är en utmaning att nå ut till er alla men vi fortsätter att försöka med även en pappersversion av detta blad som skickas i ett exemplar till alla vårdcentraler och avdelningar. Vi har fått positiv feedback på detta gammaldags sätt att, förutom mail, sprida information. I dagens pressade vårdssystem kan det vara enklare bläddra i något när man sitter ner en kort stund än att få tid att kolla mail. Fortsätt gärna att återkoppla till oss hur ni vill ha information om vad som händer på smittskyddsfronten eller överhuvudtaget frågor och funderingar.

Vi finns på tfn 016-10 35 85 och mail smittskydd.vardhygien.sorml@dll förutom direkta kontaktuppgifter till varje medarbetare enligt listan på sista sidan.

För de flesta anmälningspliktiga sjukdomar enligt smittskyddslagen rekommenderas Smittskyddsbladen som finns länkade på vår hemsida. Smittskyddsbladen är nationella och uppdateras kontinuerligt, <https://www.slf.se/Foreningarnas-startsidor/Intresseforening/-Smittskyddslakarforeningen/Smittskyddsblad/> Många finns även översatta till flera språk <http://www.vardgivarguiden.se/behandlingsstod/smittskydd/sjukdomar/smittskyddsblad?page=1> .

För varje sjukdom finns en *Läkarinformation* som beskriver vad som ska göras av behandlande läkare och en *Patientinformation* som med fördel kan ges till patienten som fått diagnosen.

Tack för ert kontinuerliga arbete med att upprätthålla en hög nivå på preventivt smittskydds- och vårdhygieniskt arbete, det tjänar både patienterna och samhället på.

Jag önskar er en skön och smittfri sommar!

Helena Hervius Askling
Smittskyddsläkare Sörmland

LANDSTINGET SÖRMLAND
Smittskyddsläkaren

Inför sommarens resor

Mässlingsvaccin:	Informera på vårdcentraler och BVC om vikten av att förebygga mässling vid resor utanför Norden.
Hepatit A vaccin:	Rekommenderas särskilt barn som reser till föräldrarnas tidigare hemländer men även ”vanliga” turistresor till många länder i världen inklusive Nordafrika och östra medelhavsregionen.
Malariaprofylax:	Vid resa till länder söder om Sahara samt vissa specifika områden i Asien och Sydamerika kan malariaprofylax behövas beroende på var och hur man reser.
Kondom:	Klamydia, gonorré, hepatit, hiv och syfilis är vanligare i de flesta länder utanför Norden och kondom är alltid ett bra skydd.

- och när patienterna kommer hem

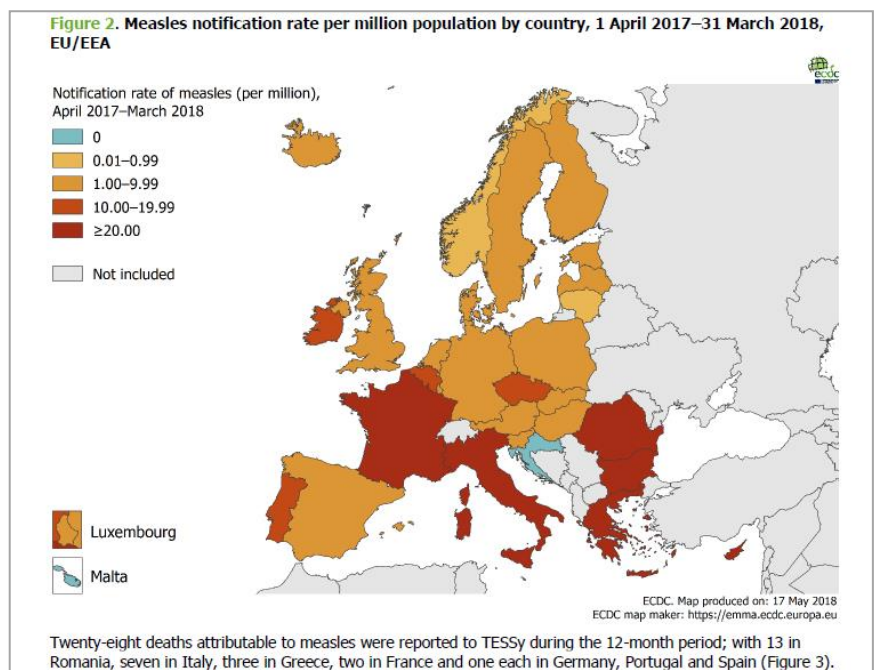
Fråga aktivt efter utlandsresor och vaccinationsstatus när någon söker vård. Ring infektionsjouren direkt vid enbart klinisk misstanke på mässling, hepatit A eller malaria. Dessa sjukdomar kan alla ha endast ospecifika symptom med feber och sjukdomskänsla initialt. Om mässling misstänks ska patienten anvisas till ett separat rum för att undvika smittspridning. All personal på vårdenheten bör vara skyddade mot mässling med två doser vaccin. Mässlingsvaccin är gratis för landstingets vårdpersonal enligt tidigare beslut.

Mässling

Över 14 000 fall av mässling, inklusive 28 dödsfall, har rapporterats i Europa det senaste året. Mer än 90 % saknade helt tidigare vaccinationsdoser. Rumänien, Italien, Frankrike och Grekland är hårt drabbade och har också den sämsta vaccinationstäckningen. Det är ett sorgligt faktum att denna potentiellt dödliga och utrotningsbara sjukdom fortsätter att spridas i Europa medan den däremot sedan många år inte förekommer på samma sätt på de amerikanska kontinenterna där vaccinationstäckningen upprätthålls. Risken för bakteriella komplikationer, hjärninflammation och den fruktade senkomplikationen SSPE (Subscleroserande panencephalit) är större om små barn drabbas. SSPE leder alltid till döden men flera år efter mässlingsinfektionen.

Mässling kan utrotas och det är också WHO's mål. Vi måste hjälpas åt att påminna familjer som ska ut och resa att vaccinera sig. Cheferna i vården är ansvariga för att säkerställa att vårdpersonal kompletterar vaccinationsskyddet för att undvika spridning i vården.

Karta: ECDCs hemsida
<https://ecdc.europa.eu/en/home>

Hepatit A

Hepatit A orsakas av ett virus som utsöndras i avföringen hos sjuka personer. Barn som drabbas blir sällan kliniskt sjuka men är ändå smittsamma när viruset utsöndras i avföringen. Smitta sker via mat och vatten som är hanterat av sjuka personer eller förorenat på grund av dåliga hygieniska förutsättningar. Smittan kan också ske sexuellt och det förekommer regelbundna utbrott med koppling till män som har sex med män, inklusive ett pågående europeiskt utbrott. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittskydd-beredskap/utbrott/aktuella-utbrott/hepatit-a-europa-oktober-2016/>

Malaria

Malaria är ovanligt men allvarligt och dödligt. Förebyggande behandling rekommenderas vid resa till länder söder om Sahara och framförallt centrala och västra Afrika. Människor som har växt upp i dessa områden utvecklar en naturlig immunitet, men den försvinner redan efter några år som boende i Sverige. Det är därför viktigt att informera om behovet att skydda sig och sina barn mot malaria vid resa tillbaka till sin släkt i forna hemlandet.

Efter vård utanför Norden -provtagning för resistenta bakterier ska utföras på akuten och vård ske enligt riktlinjer

Patienter som har vårdats ineliggande eller genomgått avancerad poliklinisk vård utomlands ska screenas för resistenta bakterier (VRE, MRSA och ESBL/ESBLcarba). Den fullständiga riktlinjen för detta finns på vår hemsida. <https://www.landstingetsormland.se/extra-ingang/Samarbetspartners/Smittskydd/Vardhygien---landstinget/Handlingsprogram-och-PM/MRB-multiressistent-bakterier/>

Vi vet att denna provtagning tyvärr ibland missas på akuten. På vårdavdelningar behöver man ha rutinen att verifiera att provtagning verkligen har skett på de patienter där det är aktuellt samt att vårda patienten därefter enligt riktlinjerna. När detta fungerar minskar risken att vi får en spridning av MRSA, VRE, ESBL eller ESBL_{CARBA}.

Vi vill påminna om att patienter som har vårdats ineliggande eller genomgått avancerad poliklinisk vård utomlands ska screenas för resistenta bakterier (VRE, MRSA, ESBL/ESBLcarba).

Diagnostik av parasiter vid utredning av diarré – använd PCR i första hand

Vid utredning av diarréer, både inhemska och efter utlandsresor, kan det bli aktuellt med provtagning för att leta efter parasiter som orsak till symptomen. I samarbete med Unilabs och Infektionskliniken vill vi informera om att den initiala provtagningen i primärvård och öppenvård bör vara PCR på faeces (i labmodulen: Parasit DNA cystor-F), för att diagnosticera till exempel giardia och cryptosporidier. Erfarenhet från andra landsting och svenska studier talar för en underdiagnostik av framförallt cryptosporidier som orsak till diarré. Om PCR utfaller negativt eller om patienten är svårt sjuk bör alltid kontakt tas med infektionskonsult för att bedöma om man ska gå vidare med utredningen eller även initialt göra mikroskopi av faeces.

Nuläget i det sörmländska VRE-utbrottet 2018

Det totala antalet fall i VRE-utbrottet är nu uppe i 49 fall. De senaste veckorna har inga nya fall upptäckts. Det är ett bra tecken på att det som görs i verksamheterna har haft effekt och det ger hopp om att utbrottet snart är över.

Nu är situationen dock ny för alla som arbetar i sjukvården i Sörmland, jämfört med före utbrottets början, eftersom det finns bärare av VRE som inte fanns förut i befolkningen. De som smittas av VRE har oftare riskfaktorer och är oftare kroniskt sjuka patienter. Dessa VRE-bärare återkommer framöver till sjukvården i både Eskilstuna, Katrineholm och Nyköping. Utbrottet i Sörmland började med att *en* patient med känt bärarskap vårdades på en avdelning.

Spridning uppstod trots att bärarskapet var känt och det skulle kunna hända igen, på din enhet eller klinik.

Vi vet hur VRE kan förebyggas. Det sker genom att alltid följa landstingets basala hygienregler, att såväl vård- som städpersonal tillämpar de rutiner som finns för rengöring och desinfektion. Dessutom att särskilt förebygga att patienters födointag kontamineras med bakterieflora från sjukvårdsmiljön och att alla tillämpar riktlinjerna för handläggning av patienter med VRE som finns på vår hemsida. <https://www.landstingetsormland.se/extra-ingang/Samarbetspartners/Smittskydd/Vardhygien---landstinget1/Handlingsprogram-och-PM/MRB-multiressistenta-bakterier/VRE/>

När det gäller fördelningen av rengöring och desinfektion mellan vård- och städpersonal behöver alla vara uppmärksamma på att ingen enskild arbetsuppgift faller mellan stolarna, så att den ena personalkategorin tror att den andra sköter rengöringen och desinfektionen av ett område eller föremål. Alla behöver veta var gränserna går i avtalen med LSAB. Vårdenheterna behöver också vara uppmärksamma på att man får städning av den omfattning och kvalitet som man avtalat om och i annat fall påtala det. VRE har en särskild förmåga att finnas på ytor i sjukvårdsmiljön och basal hygien ihop med rengöring och desinfektion är därför avgörande för att förebygga VRE.

Tack för ert fortsatta arbete med detta!

Ny föreskrift om Smittrisker från Arbetsmiljöverket AFS 2018:4

Vi vill uppmärksamma ny AFS från arbetsmiljöverket ”Smittrisker, AFS 2018:4”

God hygien är grundläggande för att förebygga smitta hos arbetstagare och undvika att sprida smitta vidare. Kunskap om hygieniskt arbetssätt och andra åtgärder, som till exempel vaccination av personal, för att skydda arbetstagare mot smitta är en viktig del i de nya föreskrifterna

Föreskrifterna börjar gälla den 19 november i år. I samband med att de träder i kraft upphör de nuvarande föreskrifterna (AFS 2005:1) om mikrobiologiska arbetsmiljörisker- smitta, toxinpåverkan, överkänslighet att gälla, <https://www.av.se/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/publikationer/foreskrifter/smittrisker-afs-20184/>

TBE och vaccin

Det första tre fallen av TBE 2018, alla vuxna, har anmälts i Sörmland. Vi hoppas att den stora aktiviteten på vaccinationsfronten förhindrar många fall i år. För närvarande är det tillfälligt brist på det upphandlade vaccinet FSME-Immun men ny leverans förväntas senare i juni. Orsaken rapporteras vara en klart ökad efterfrågan, i hela Sverige och inte minst västra Sverige som har haft en stor procentuell ökning av antalet fall och där fler är ovaccinerade.

Ny hemsida

Den 21 juni lanserar Landstinget Sörmland en ny samverkanswebb vilket innebär att vår hemsida får ett nytt utseende. Den största förändringen är att vi samlat all information i en A-Ö lista. I listan finns information om sjukdomar, riktlinjer och rutiner samt annat informationsmaterial. Materialet vänder sig främst till vårdpersonal inom landstinget Sörmland och inom kommunal hälso- och sjukvård.

Har du frågor är du välkommen att kontakta oss på Smittskydd/vårdhygien!

Utökad dialog mellan Primärvård och Smittskydd/Vårdhygien/Strama – Skypemöten till hösten.

På försök kommer vi ha 30 minuter långa Skypemöten vid några tillfällen under hösten, då läkare eller sjuksköterskor på vårdcentralerna kan koppla upp sig för att ta del av senaste nytt och ha möjlighet att ställa frågor t.ex. om vaccin, aktuella utbrott eller allmänna smittskyddsfrågor. Tanken är att man ringer på Skype från sin dator, en eller flera stycken från varje vårdcentral som man önskar. Agendan kommer från Smittskydd/Vårdhygien/-Strama som gärna tar emot punkter innan. Syftet ska vara en mer direkt och ömsesidig dialog.

Vi återkommer med mer information efter semestrarna.

Utbildningar

Basal hygien för sommarvikarier

Ellsa-utbildningen i Basal hygien är obligatorisk för alla sommarvikarier inom landstinget. Inloggning krävs.

På Nyköpings lasarett, med anledning av VRE-utbrottet, ges även tillfälle till extra undervisning och att ställa frågor till hygiensjuksköterskorna. Personalen anmäler sig själv via Ellsa och gör samma utbildning i Ellsa under utbildningstillfället. Inloggning behövs därför.

Nyköpings lasarett	
Datum:	Tider samtliga dagar:
Måndag den 11/6	9-10
Tisdag den 12/6	11-12
Onsdag den 13/6	13-14
	14-15

Smittskydd i praktiken

Utbildningsdag den 5 september för läkare och sjuksköterskor i primärvården.

Plats: Hotell Malmköping

Tid: kl. 09.00-15.30

Utbildningen är kostnadsfri, lunch och fika ingår.

Dagen är framförallt fokuserad på praktiska falldiskussioner. För preliminärt program och anmälan se, <https://www.landstingetsormland.se/extra-ingang/Samarbetspartners/-Smittskydd/Smittskyddsrutiner/Anmalan-till-Primarvardsutbildning-20181/>

Influensavaccination för sjuksköterskor i primär- och kommunal vård

Två heldagar i september (samma program), onsdag den 19/9 och den 26/9.

Utbildning som ger underlag för behörighet att självständigt ordinera influensavaccin och kunna vaccinera riskgrupper under höstens influensavaccinationskampanj. Information skickas separat till berörda chefer.

Smittskydd/Vårdhygien

Hemsida

e-post: smittskydd.vardhygien.sorml@dll.se

Helena Hervius Askling	Smittskyddsläkare, verksamhetschef	016-10 35 69
Maria Remén	Bitr smittskyddsläkare, ordf STRAMA (50 %)	016-10 51 48
Mikael Stenheim	Hygienöverläkare, bitr smittskyddsläkare	076-495 42 36
Marita Graff	Smittskyddssjuksköterska	016-10 35 68
Susanne (Sanna) Fredriksson	Hygiensjuksköterska mot landstinget Mälarsjukhuset	016-10 38 68
Caroline Östlund	Hygiensjuksköterska mot landstinget Nyköpings lasarett och Kullbergska sjukhuset	0155-22 22 02
Sandra Khouri	Hygiensjuksköterska mot kommunerna (75 %)	016-10 55 42
Karolina Nilsson	Hygiensjuksköterska mot kommunerna (75 %)	0155-22 22 90
Caroline Lundh	Samordnare för sexualitet och hälsa	076-723 47 80
Inger Döckner	Smittskyddsassistent	016-10 35 85

Frisk utan
antibiotika